

RAN-2308000106051002

T.Y.B.Com. (Sem. - VI) Examination March - 2026

Adv. A/c & Auditing (Paper - VIII) (NON NEP)

સૂચના : / Instructions

- (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the above details on your answer book

Seat No.:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

GUJARATI VERSION

Q. 1. Multiple Choice Question (M C Q)

15

- માર્ચ અને એપ્રિલ મહિનાની મજૂરી અનુક્રમે રૂ.10,000 અને રૂ.16,000 છે સમચગાળો ½ મહિનો છે.
એપ્રિલ મહિનામાં ચૂકવવાની રકમની ગણતરી કરો.
(A) રૂ. 11,000 (B) રૂ. 12,000
(C) રૂ. 13,000 (D) રૂ. 10,000
- પરિવર્તન બજેટ તૈયાર કરવાની પદ્ધતિઓ કેટલા પ્રકારની હોય છે?
(A) 2 (B) 3
(C) 4 (D) 5
- નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર 50%
સલામતી ગાળો 40%
કુલ વેચાણ રૂ. 5,00,000 હોય તો નફો શોધો.
(A) રૂ. 50,000 (B) રૂ. 1,00,000
(C) રૂ. 1,60,000 (D) રૂ. 1,50,000
- એકમદીઠ વેચાણ કિંમત રૂ. 60
એકમદીઠ ચલિત ખર્ચ રૂ. 36
સ્થિરખર્ચ રૂ. 1,80,000
એકમ દીઠ 8 રૂપિયાનું નુકસાન મેળવવા માટે વેચવાના એકમની સંખ્યા શોધો.
(A) 12,000 (B) 3,000
(C) 11,250 (D) 5,625

5. ખૂટતી રકમ શોધો.

વિગત	50%	75%	100%
વેચાણ ખર્ચ રૂ.	15000	20000	?

- (A) રૂ. 50,000 (B) રૂ. 1,00,000
(C) રૂ. 1,60,000 (D) રૂ. 25,000

6. વર્તમાન ઉત્પાદન 6,000 એકમ છે અને કારખાના ખર્ચ એકમ દીઠ રૂ. 4 છે. જેમાં 50% સ્થિર છે. 12,000 એકમ માટે કારખાના ખર્ચ કેટલો હશે?
- (A) રૂ. 12,000 (B) રૂ. 24,000
(C) રૂ. 36,000 (D) રૂ. 48,000
7. નીચેનામાંથી કયો ખર્ચ પરિવર્તનશીલ અંદાજપત્ર સાથે સંબંધિત નથી?
- (A) સ્થિરખર્ચ (B) તફાવત પડતર
(C) ચલિત ખર્ચ (D) કુલખર્ચ
8. જવાબદારી કેન્દ્ર કેટલા પ્રકારના હોય છે?
- (A) 2 (B) 3
(C) 4 (D) 5
9. કર પછી દેવાની પડતર
- (A) $I(1+t)$ (B) $I(1-t)$
(C) $I(1*t)$ (D) $I(1/t)$
10. રોકડ અંદાજપત્ર એ ઉપયોગી સાધન છે
- (A) કર આયોજન (B) વેચાણ આયોજન
(C) ખરીદી આયોજન (D) નાણાકીય આયોજન
11. સ્થિરખર્ચ નિકાસમાંથી નહીં, પરંતુ સ્થાનિક વેચાણમાંથી વસૂલવામાં આવશે.
- (A) સાચું (B) ખોટું
(C) અપૂર્ણ (D) કહી શકાતું નથી
12. ફાજલ ઉત્પાદનશક્તિ=સ્થાપિત ઉત્પાદન શક્તિ - વપરાશમાં લેવાઈ રહેલ ઉત્પાદન શક્તિ
- (A) સાચું (B) ખોટું
(C) અપૂર્ણ (D) કહી શકાતું નથી
13. ફાળો = સ્થિરખર્ચની વસૂલાત.
- (A) સાચું (B) ખોટું
(C) અપૂર્ણ (D) કહી શકાતું નથી
14. કયું બજેટ બધા કાર્યાત્મક બજેટનો સારાંશ છે?
- (A) ઉત્પાદન બજેટ (B) વેચાણ બજેટ
(C) માસ્ટર બજેટ (D) ખરીદી બજેટ
15. રોકડ અંદાજપત્ર તૈયાર કરવાની પદ્ધતિઓ કેટલા પ્રકારની હોય છે?
- (A) 2 (B) 3
(C) 4 (D) 5

Q. 2. નીચેનામાંથી કોઈપણ ચારના જવાબ આપો.

- યુગ કંપની લિમિટેડના રેકૉર્ડ્સમાંથી નીચેની વિગતો મેળવવામાં આવી છે.
એકમદીઠ વેચાણ કિંમત રૂ. 10
એકમદીઠ ચલિત ખર્ચ રૂ. 8
વેચાણ એકમો 11,200 એકમો
હાલની ખોટ વેચાણ પર 10% લેખે
શોધો:
1. સમતુંટ બિંદુ એકમો
2. એકમદીઠ વેચાણ કિંમત જ્યારે જો સમતુંટ બિંદુ 8400 એકમો હોય ત્યારે
- માલી લિમિટેડની નીચેની વિગતો પરથી ઓક્ટોબર મહિનાના રોકડબજેટ માટે મળેલી રોકડ રકમ શોધી કાઢો.

મહિનો	કુલ વેચાણ રૂ.
જુલાઈ	24,00,000
ઓગસ્ટ	28,00,000
સપ્ટેમ્બર	32,00,000
ઓક્ટોબર	36,00,000

કુલ વેચાણના 30% રોકડ વેચાણ છે. ઉધાર વેચાણના 50% નાણાં વેચાણ પછીના મહિને, 40% ત્યારબાદ બીજા મહિને અને 10% નાણાં ત્રીજા મહિને મળે છે.

- કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ નીચે જુદી જુદી સપાટીએ આપેલ છે. તેમાં સમાયેલ સ્થિર ખર્ચની રકમ કેટલી હશે?
70% દરે રૂ. 1,20,000
90% દરે રૂ. 1,44,000
- માસ્ટર બજેટ સમજાવો
- ભવિષ્યનો ખર્ચ અને ઐતિહાસિક ખર્ચ સમજાવો.
- બજેટરી અંકુશના હેતુઓ સમજાવો.
- રામ લિમિટેડની વિગતો નીચે મુજબ છે:

વર્ષ	વેચાણ એકમો	પરિણામ
2024	7,000	10,000 (ખોટ)
2025	9,000	10,000 (નફો)

શોધો:

- સ્થિરખર્ચ
- સમતુંટ બિંદુ એકમો

8. વેચાણ પર કમિશન (રોકડ વેચાણ પર 2% અને ઉધાર વેચાણ પર 3%) ખરેખર વેચાણના મહિના પછી ચૂકવવામાં આવે છે, તો ઉધાર વેચાણ એ રોકડ વેચાણના 4 ગણું છે. જો ફેબ્રુઆરી મહિનાનું કમિશન રૂ. 33,600 હોય તો જાન્યુઆરી મહિનાનું વેચાણ શોધો.

Q. 3. ધોની કંપની લિ. ની નીચેની વિગતો ઉપરથી એપ્રિલથી જૂન, 2025 સુધીના સમયનું રોકડ અંદાજપત્ર તૈયાર કરો. તા. 1 લી એપ્રિલના રોજ રોકડ અને બેંકસિલક રૂ. 6,00,000 13

વેચાણ (અંદાજ) :	Rs
જાન્યુઆરી	15,00,000
ફેબ્રુઆરી	12,00,000
માર્ચ	15,00,000
એપ્રિલ	16,50,000
મે	18,00,000
જૂન	12,00,000

જાન્યુઆરી માસની વેચાણપડતરની વિગતો નીચે મુજબ છે :

માલસામાન રૂ. 6,00,000

મજૂરી રૂ. 3,00,000

ચલિત પરોક્ષ ખર્ચા રૂ. 3,00,000

સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચા રૂ. 4,50,000 જેમાં રૂ. 1,50,000 યંત્ર પર ઘસારાનો સમાવેશ થાય છે. કુલ વેચાણ પૈકી 20% રોકડ વેચાણ છે. ઉધાર વેચાણના 50% વેચાણ પછી પહેલે મહિને, 40% વેચાણ પછી બીજા મહિને અને બાકીના વેચાણ પછી ત્રીજા મહિને મળે છે. માલસામાનનાં બે વેપારીઓ પાસેથી અનુક્રમે સોલેલ ટ્રેડર્સ અને અતુલ ટ્રેડર્સ પાસેથી સરખે હિસ્સે ખરીદવામાં આવે છે. સોલેલ ટ્રેડર્સની ખરીદી બે માસ અગાઉ અને અતુલ ટ્રેડર્સની ખરીદી એક માસ અગાઉ કરવામાં આવે છે. બધી ખરીદીનાં નાણાં ખરીદી પછીના મહિને ચૂકવવામાં આવે છે.

માલસામાન અને મજૂરી સંપૂર્ણપણે ચલિત છે. કંપની ચલિત ખર્ચ પર એકસરખા ધોરણે કાચો નફો જાળવી રાખે છે.

મજૂરી અને ચલિત ખર્ચા એક માસ બાદ ચૂકવવામાં આવે છે.

દરેક માસને અંતે હાથ પર સિલક રૂ. 3,00,000 રાખવાની છે અને વધારાની રકમ સરકારી જામીનગીરીમાં રોકવામાં આવશે.

OR

Q. 3. એક કારખાનું તેની મહત્તમ (100%) શક્તિએ વાર્ષિક 60,000 એકમોનું ઉત્પાદન કરી શકે છે. 13

અંદાજિત ઉત્પાદન પડતર નીચે પ્રમાણે છે :

પ્રત્યક્ષ માલસામાન એકમદીઠ રૂ. 3

પ્રત્યક્ષ મજૂરી એકમદીઠ રૂ. 2 (માસિક લઘુત્તમ રૂ. 6,000 ને આધીન)

સ્થિર પરોક્ષખર્ચા વાર્ષિક રૂ. 1,00,000

ચલિત પરોક્ષખર્ચા એકમદીઠ રૂ. 2

અર્ધચલિત પરોક્ષખર્ચા 50% ની ઉત્પાદન કક્ષાએ વાર્ષિક રૂ. 40,000 અને ઉત્પાદનની દરેક 20% કે

તેના વધારાની કક્ષા માટે વધારાના રૂ. 10,000

કાચામાલના દરેક એકમમાંથી ભંગાર મળે છે; જે એકમદીઠ 20 પૈસા લેખે વેચવામાં આવે છે.

2025 ના પ્રથમ ત્રણ માસ દરમિયાન કારખાનું 50% ઉત્પાદન ક્ષમતાએ ચાલ્યું છે. જ્યારે

બાકીના 9 માસ માટે કારખાનું 80% ઉત્પાદન ક્ષમતાએ કાર્ય કરશે એમ અંદાજવામાં આવે છે. પ્રથમ ત્રણ માસ દરમિયાન એકમદીઠ વેચાણકિંમત રૂ. 12 લાખ. કુલ વાર્ષિક નફો રૂ. 1,04,200 મેળવવા બાકીના નવ માસ દરમિયાન વસ્તુનું એકમદીઠ વેચાણકિંમત કેટલી હોવી જોઈએ તે દર્શાવવા જરૂરી પડતરનું પત્રક તૈયાર કરો.

Q. 4. (A) રાધે લિમિટેડની 2024 ના રોજ પૂરા થતા વર્ષની માહિતી નીચે આપેલ છે.

8

વેચાણના એકમો 30,000 એકમો

નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર 30%

સલામતીનો ગાળો 45%

એકમદીઠ વેચાણકિંમત રૂ.60

ગણતરી કરો :

1. લાલનો ચોખ્ખો નફો
2. રૂ. 4,86,000 નો નફો મેળવવા જરૂરી વેચાણની રકમ.
3. જો ચલિતખર્ચમાં 20% ઘટાડો કરવામાં આવે તો નવું સમતૂટ બિંદુ (રૂપિયામાં)
4. જો વેચાણકિંમતમાં 25% વધારો કરવામાં આવે, ચલિતખર્ચ 25% વધે અને સ્થિરખર્ચમાં 30% વધારો થાય, તેમ છતાં લાલનો નફો જાળવી રાખવા જરૂરી વેચાણની રકમ

અથવા

Q. 4. (A) જ્ય ભવાની લિમિટેડ પાસેથી નીચેની માહિતી મેળવવામાં આવી છે:

8

વિગત	31-3-24	31-3-25
	પ્રથમ વર્ષ	બીજું વર્ષ
સલામતીનો ગાળો	25%	40 %
નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર	40%	25%
વેચાણ	Rs. 5,00,000	વેચાણકિંમત અને સ્થિરખર્ચમાં ઘટાડો એજ એકમાત્ર ફેરફાર છે.

શોધો:

- 1) પ્રથમ વર્ષ માટે નફો અને સમતૂટ બિંદુએ વેચાણ
- 2) બીજા વર્ષ માટે નફો અને સમતૂટ બિંદુએ વેચાણ

Q. 4. (B) ટૂંકનોંધ લખો (કોઈ પણ બે)

6

- 1) બજેટરી અંકુશની મર્યાદા
- 2) ઉત્પાદન અંદાજપત્ર સમજાવો.
- 3) મૂડીખર્ચનું મહત્વ સમજાવો.
- 4) જવાબદારીલક્ષી હિસાબી પદ્ધતિના ફાયદા સમજાવો.

Q. 1. Multiple Choice Question

15

1. Wages of march and April month are Rs. 10,000 and Rs. 16,000 respectively. Time lag is $\frac{1}{2}$ month calculate amount to be paid in April month
 (A) Rs. 11,000 (B) Rs. 12,000
 (C) Rs. 13,000 (D) Rs. 10,000
2. How many types of method for preparing Flexible Budget?
 (A) 2 (B) 3
 (C) 4 (D) 5
3. PVR 50 %
 Margin of safety 40 %
 If total sales Rs. 5,00,000
 Find out Profit
 (A) Rs. 50,000 (B) Rs. 1,00,000
 (C) Rs. 1,60,000 (D) Rs. 1,50,000
4. Selling price per unit Rs. 60
 Variable cost per unit Rs. 36
 Fixed cost Rs. 1,80,000
 Find out number of unit to be sold to earn Rs. 8 loss per unit
 (A) 12,000 (B) 3,000
 (C) 11,250 (D) 5,625
5. Find out missing amount

Particulars	50%	75%	100%
Selling exp.	15000	20000	?

 (A) Rs. 50,000 (B) Rs. 1,00,000
 (C) Rs. 1,60,000 (D) Rs. 25,000
6. Current production is 6,000 units and factory expenses are Rs. 4 per unit, in which 50% is fixed. What will be the factory expenses for 12,000 units
 (A) Rs. 12,000 (B) Rs. 24,000
 (C) Rs. 36,000 (D) Rs. 48,000
7. Which of the following cost is not relevant to Flexible Budget?
 (A) Fixed Cost (B) Differential Cost
 (C) Variable Cost (D) Total Cost
8. How many Types of Responsibility Centre?
 (A) 2 (B) 3
 (C) 4 (D) 5
9. Cost of Debt after tax
 (A) $I(1+t)$ (B) $I(1-t)$
 (C) $I(1*t)$ (D) $I(1/t)$

10. Cash Budget is a useful tools for
 (A) Tax Planning (B) Sales Planning
 (C) Purchase Planning (D) financial Planning
11. Fixed costs are to be recovered from the domestic sales, not from the exports
 (A) True (B) False
 (C) Incomplete (D) Can't say
12. Surplus/Idle Production Capacity = Installed production capacity - Actual use of production capacity.
 (A) True (B) False
 (C) Incomplete (D) Can't say
13. Contribution = Recovery of Fixed costs.
 (A) True (B) False
 (C) Incomplete (D) Can't say
14. Which budget is a summary of all Functional Budget?
 (A) Production Budget (B) Sale Budget
 (C) Master Budget (D) Purchase Budget
15. How many Types of Method for Preparing cash Budget?
 (A) 2 (B) 3
 (C) 4 (D) 5

Q. 2. Answer the following (Any Four)

8

1. The following Particulars are Obtained from the Records of Yug Co Ltd.
 Selling price per unit Rs 10
 Variable Exp. per unit Rs 8
 Sales units 11,200 units
 Present loss 10 % on sales
 Find out:
 1. Breakeven point units
 2. Selling price per unit at the Breakeven point of 8400 units
2. From the following details of Mahi Ltd. find out the cash received for cash budget of October month.

Month	Total Sales Rs.
July	24,00,000
August	28,00,000
September	32,00,000
October	36,00,000

Cash sales are 30% of total sales. 50% amount of credit sale is received in next month of selling, 40% amount in the second month and 10% amount the third month of selling.

3. The total factory Overhead is given below at different level .what will be the amount of fixed factory Overheads?
 At 70 % : Rs 1,20,000
 At 90 % : Rs 1,44,000

4. Explain Material Budget.
5. Explain Future Cost and Historical Cost.
6. Explain Objective of Budgetary Control.
7. The details of RAM Ltd are as follow :

Years	Units sold	Results
2024	7,000	10,000 (loss)
2025	9,000	10,000 (profit)

Find out:

- 1) Fixed expenses
- 2) BEP in units

8. Commission on sales (on cash sales 2% and on credit sales 3%) paid after the month of actual sales, credit sales are 4 times of cash sales. If commission of the month February is Rs. 33,600. Find out the sales of month January.

- Q. 3.** Prepare a Cash Budget of Dhoni Co. Ltd for the period from April to June, 2025. **13**
Cash and Bank balance on 1st April, Rs. 6,00,000

Sales budgeted	Rs
January	15,00,000
February	12,00,000
March	15,00,000
April	16,50,000
May	18,00,000
June	12,00,000

The cost of sales for the month of January is as under

Materials Rs.6,00,000

Wages Rs.3,00,000

Variable overheads Rs. 3,00,000 Fixed overheads are Rs. 4,50,000 which include Rs. 1,50,000 depreciation on machinery. 20% of sales are cash sales; 50% of credit sales are collected in the first month after sale, 40% in the second month after sale and remaining in the third month after sale. Materials are purchased equally from two merchants Soheli Traders and Atul Traders respectively. The purchases of Soheli Traders and Atul Traders are made two months advance and one month advance respectively. The amount of all the purchases is paid in the month after the month of purchase. Materials and Wages are strictly variable. A uniform gross profit on variable cost is maintained by the company. Wages and variable overheads are paid after one month. At the end of each month cash on hand of Rs. 3,00,000 is to be kept and the additional amount will be invested in the government securities

OR

- Q. 3.** A factory can produce 60,000 units per annum at its maximum (100%) capacity. **13**
The estimated costs of production are as follows :
Direct Materials Rs. 3 per unit
Direct Labour Rs.2 per unit(Subject to a minimum of Rs. 6,000 per month)
Fixed overhead cost Rs. 1,00,000 p.a.
Variable overhead cost Rs. 2 per unit.

Semi-variable cost Rs. 40,000 p.a. up to 50% capacity and an additional Rs. 10,000 for every 20% increase in capacity or part thereof.

Each unit of raw materials yields scrap which is sold at the rate of 20 paisa per unit.

In 2025, the factory worked at 50% capacity for the first three months, but it was expected that it would work at 80% capacity for the remaining 9 expected months.

During the first three months, the selling price per unit was Rs. 12. Prepare necessary statement of cost showing what should be the selling price for remaining nine months to produce a total profit of Rs. 1,04,200.

Q. 4. (A) Radhey Co. Ltd gives the following information for the year ending on 2024 **8**

Sales units 30,000

PVR 30%

Margin of Safety 45%

Selling price per units Rs. 60

Find out:

- 1) The Present profit
- 2) The Required sales amount to earn a profit of Rs 4,86,000
- 3) If Variable costs are Reduced by 20 %, then What be the New Break even point (Rs)
- 4) Sales amount Required to maintain the present profit, Even if the selling price to be increased by 25 %, Variable costs are increased by 25 % and fixed costs are increased by 30 %

OR

(A) Following information is obtained from Jay Bhavani Ltd : **8**

Particulars	31-3-24	31-3-25
	First year	Second year
Margin of safety	25%	40 %
PVR	40%	25%
Sales	Rs. 5,00,000	Decrease in selling price and fixed costs are the only changes

Find out:

- 1) Profit and BEP sales for the first year
- 2) Profit and BEP sales for the second year

Q. 4. (B) Write short notes (any two) **6**

- 1 Limitation of Budgetary Control
- 2 Explain Production Budget
- 3 Explain Importance of Cost of Capital
- 4 Explain merit of Responsibility Accounting